

Türkiye Cumhuriyeti
Muallimler Birliği Neşriyatından

MİLLİ TERBİYE

Muallimler Birlięinin 1926 Umumi Kongresinde
Okunmak Üzere Hazırlanmıştır

Ali Haydar

Darülfünun Müderrislerinden
Maarif Vekaleti
Talim ve Terbiye Dairesi Azasından

İstanbul, Milli Matbaa
1926

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ FASIL

Milli Terbiye Nedir?	7
----------------------------	---

İKİNCİ FASIL

Tarihe Bir Nazar	13
I- Medrese Devri	15
II- Tanzimat Devri	19
III- İkinci Hamid'in İstibdat Devri	23
IV- Meşrutiyet Devri	25
V- Cumhuriyet Devri	27

ÜÇÜNCÜ FASIL

I- Ailede Çocuklara Milli Terbiye Vermek	33
II- Mektepte Millî Terbiye	41
III- Mektep Haricindekilere Terbiye Vermek	51

DÖRDÜNCÜ FASIL

Türklüğe Hâdim Sair Müesseseler	57
1- Türkiyat Enstitüsü	59
2- Milli Kütüphane	61
3- Şehir Kütüphaneleri	63
4- Halk Kıraat Salonları	65
5- Milli Tiyatro	67
6- Millî Mimarlık	71
7- Ressamlık ve Millî Sanâyi-i Tezyîniye	73
8- Milli Müzeler	75
9- Musiki Konservatuvarı, Millî Nağmeler	77
10- Millî Tarih Encümeni	79
11- Millî Coğrafya Cemiyeti	81
12- Millî Terbiye Darülmesaii	83
13- Millî Lisan	85
14- Spor ve Turizm	91
15- Ordu ve Kışla Mektebi	93
16- Türk Ocakları	95
17- Muallimler Birliği	97

BEŞİNCİ FASIL

Müteferrik Mes'eleleri	105
Netice	109
Sözlük	111
Dizin	119

BİRİNCİ FASIL

MİLLİ TERBİYE NEDİR?

Milli terbiye deyince ne anlıyoruz? Bu suale cevap verebilmek için milli terbiyenin muhtelif gayelerini ruhiyat nokta-yı nazarından kısaca izah etmeye lüzum vardır.

Milli terbiyenin başlıca üç mühim gayesi vardır:

1. *Fikrî gaye*
2. *Hissî gaye*
3. *İradî gaye*

Fikri Gayenin İzahı

Bir insanın bir şeyi sevebilmesi için evvela onu tanıması lazımdır. Meçhule muhabbet olmaz. Bir kimse, meçhul ve müphemî hayalen sevse bile, o kimse ne işlediğini ve ne doğduğunu layıkıyla anlayamaz. Türk gençliğinin, Türk lûğü sevebilmesi ve bunun uğrunda çalışabilmesi için iptida milli benliğini tanıması, kendi şuuruna malik olması lazımdır. Türk çocuklarına milli terbiye verebilmek için onların fikirlerini beslemeli, onlara Türk büyüklerini, Türk milletin mazisini ve medeniyetini, Türk vatanının şim-

İKİNCİ FASIL

TARİHE BİR NAZAR

Milli terbiye mefhumunun daha iyi anlaşılabilmesi için, terbiye tarihimize bir nazar atfederek muhtelif devirlerde hakim olan terbiye gayelerini ve tedris usullerini tetkik eyleyelim. Bu nokta-yı nazardan terbiye tarihimizde beş mütebariz devir tefrik edebiliriz.

1. *Medrese devri*
2. *Tanzimat devri*
3. *İkinci Hamid'in istibdat devri*
- 4 . *Meşrutiyet devri*
5. *Cumhuriyet devri*

Şimdi bunları kısaca gözden geçirelim:

Milli terbiye meselesi gayet şumüllü bir bahistir. Bunu yalnız mektep terbiyesine inhisar ettirmeyerek daha vasi bir mikyasta ve bir kül halinde düşünmek mecburiyetindeyiz. Bu nokta-yı nazardan meseleyi şu kısımlara ayırabiliriz:

1. Ailede çocuklara milli terbiye vermek.
2. Mektepte çocuklara milli terbiye vermek.
3. Mektep haricindekilere milli terbiye vermek.

Bu meseleleri de kısaca mevzu-i bahis edelim.

I- AİLEDE ÇOCUKLARA MİLLİ TERBİYE VERMEK

Yeni yetişen çocuklara daha valide kucağında ve aile ocağında milli terbiye vermek lazımdır. Fakat malum olduğu üzere, bizdeki aileler mütecanis bir surette teşekkül etmemiştir. Yeni yetişen nesle verilecek milli terbiyenin tarzlarını düşünürken bu teşekkülleri nazarı itibara almamız lazımdır. Bu hususta hatıra gelebilen şemayı ber vech-i âtî çiziyorum. Her ne kadar milliyet, kan kardeşliğinden ziyade hars birliğine istinad etmekte ise de bir memlekette yetişen, ırk ve mezhep itibariyle muhtelif zümrelere mensup olan çocuklara verilecek milli terbiyeyi mezkur zümrelere göre ayrı ayrı düşünmek mecburiyeti vardır. Ailevî teşekkülleri itibariyle Türkiye Cumhuriyeti teb'asını aşağıdaki kısımlara ayırmak mümkündür:

1. Tam Türkler

Yani anası babası Türk olan ve evlerinde Türkçe konuşan çocuklar. Bunlara ailede milli terbiye verebilmek için en müsait şerait mevcuttur. Yalnız ebeveynde henüz milli şuur uyanmamışsa munasip vasıtalarla bunu bir an evvel

DÖRDÜNCÜ FASIL

TÜRKLÜĞE HÂDİM SAİR MÜESSESELER

Şimdi bütün memlekette milli terbiyeyi inkişaf ittirmeye hâdim ve memur olabilecek müesseseleri ve amilleri, sıra gözetmeyerek muhtasaran gözden geçirelim. Bir fasıl şu maddeleri ihtiva edecektir:

- 1- Türkiyat Enstitüsü. Darülfünun'da Türkiyata ait kürsülerin takviyesi.
- 2- Milli Kütüphane.
- 3- Şehir Kütüphaneleri.
- 4- Halk Kütüphaneleri ve Milli Kıraat Salonları.
- 5- Milli Tiyatro, Şehir Tiyatroları, Sinema.
- 6- Milli Mimarlık.
- 7- Ressamlık ve Milli Sanayi Tezyiniye.
- 8- Milli Müzeler.
- 9- Musiki Konservatuvarı, Milli Nağmeler.
- 10- Milli Tarih Encümeni.
- 11- Milli Coğrafya Enstitüsü.
- 12- Milli Terbiye Darülmesaii.
- 13- Millî lisan.
- 14- Spor ve turizm.
- 15- Ordu ve kışla mektebi.
- 16- Türk Ocakları.
- 17- Muallim birlikleri.

BEŞİNCİ FASIL

MÜTEFERRİK MES'ELELERİ

1 - Milliyet ve Din

Eski dindarlar ve din müntesipleri, bizim bugünkü manada anladığımız milleti inkâr ediyor; milli hislerin ve müesseselerin inkişafına mani oluyor; milletin birliği yerine din kardeşliğini ikame etmek istiyordu.

Irkları, memleketleri, içtimaî ve iktisadi vaziyetleri, tarz-ı idareleri ve umumiyetle harsları bir olmayan insanları, bu asırda “Dini bir camia” altında birleştirmeye imkân yoktur.

Nitekim son senelerin hadisatı da bu hakikati acı bir surette ispat etti. Balkan ve Cihan Harplerinde Türklerin müslüman fakat ırk ve milletçe farklı olan kimselerden gördükleri hainlik eserleri ma’hud “İttihad-ı İslam” siyasetini iflas ettirdi. Hilafet denilen mevhum kuvvet yıkıldı. Son halife memleketten çıkarıldıktan sonra milliyet siyasetine taraftar olanlar geniş bir nefes aldılar. İstiklal Harbi neticesinde gayri müslim unsurlar da pek ehemmiyetsiz bir ekalliyet zümresine inkılab etti. Türkiye tam milli bir devlet oldu.

Türkiye Cumhuriyeti’nde herkes hürdür. İman, itikat, ibadet umur-i vicdaniyedendir. Herkes ferden istediği dine salık olabilir. Diğer kimselere muzır olmamak şartıyla herkes ‘tikat ve ibadetinde serbesttir.

NETİCE

Muallimler Birliği'nin merkez heyeti, milli terbiyenin nasıl olması lazım geldiğine dair bir rapor tanzim etmemi talep etmişti. Ben hatıra gelen şeyleri yazmaya başladım. Meseleye muhtelif cihetlerden bakmak lüzumunu hissederek yazılacak rapor hakkında bir plan çizdim. Bunu tafsil edecek olursam, oldukça hacimli bir kitabın vücuda geleceğini anladım. Benden istenilen şey ise muhtasar bir rapordan ibaretti. Fakat milli terbiyenin muhtelif cephelelerini düşünürken tevarüd eden fikirleri fedaya razı olamadım. Bunun neticesinde şu risale meydana geldi. Eserimde birçok meselelere yalnız temas ettim; bunların kati hal çarelerini göstermek cesaretinde bulunmadım. Esasen bu meselelerin birçoğu tenevvür etmemiş ve hallolunmamıştır. Bunların halli, uzun ve derin tetkiklere ve tevsiklere muhtaçtır. Düşünülmeye layık bazı terbiye meselelerini ortaya koymakla vazifemi ifa ettiğimi zannediyorum. Bu raporun kıraatinden sonra cereyan eden münakaşalar neticesinde meseleler daha ziyade tenevvür edecek ve bunların halli için ameli teklifler serd edilecektir. Kongreye davet edilen arkadaşların bu meseleler hakkındaki fikir ve mütalaalarını açıkça izhar etmelerini rica ediyorum.